

Ontdek met deze wandeling het verhaal van de Canadese troepen tijdens de Derde Slag bij Ieper. Onderweg maak je kennis met enkele van de vele Canadese jongens die hier langs iedere straat, op iedere hoek het leven lieten.

In 1914 wordt Canada, een Brits Dominion, tegen wil en dank meegesleurd in een ongeziene wereldbrand. Naarmate de oorlog vordert, zullen de Canadezen zich keer op keer bewijzen als taaie, weerbare troepen. In Vlaanderen strijden ze in 1915, 1916 en 1917.

Canada telt zo'n 14.000 doden in Vlaanderen. Hiervan staat bijna de helft op de Menenpoort gebeiteld. Ze hebben geen gekend graf, werden niet geborgen of konden niet positief geïdentificeerd worden. Het Passchendaele Museum kon met Namen in het Landschap van één op de vijf van de 'vermiste' Canadezen een initiële begraafplaats achterhalen.

Deze wandeling is niet bewegwijzerd. Gebruik de routebeschrijving om het traject af te stappen.

START: CENTRUM PASSENDALE

1 Parkeer op de markt van Passendale (Passendaleplaats). Breng voor je vertrekt even een bezoekje aan de kerk waar je een prachtig brandglas kan bewonderen, gewijd aan de Britse 66^e Divisie die hier in 1917 vocht.

Op 31 juli 1917 begint de Derde Slag bij Ieper. Ruim 4,2 miljoen granaten worden op de Duitse posities gekegeld. De beschietingen woelen het landschap om en vernietigen het afwateringssysteem. Bunkers, het doel van de beschietingen, blijven overeind. Het regenwater kan geen kant op. Enkele zomerse plensbuien veranderen het operatieterrain in een moeras.

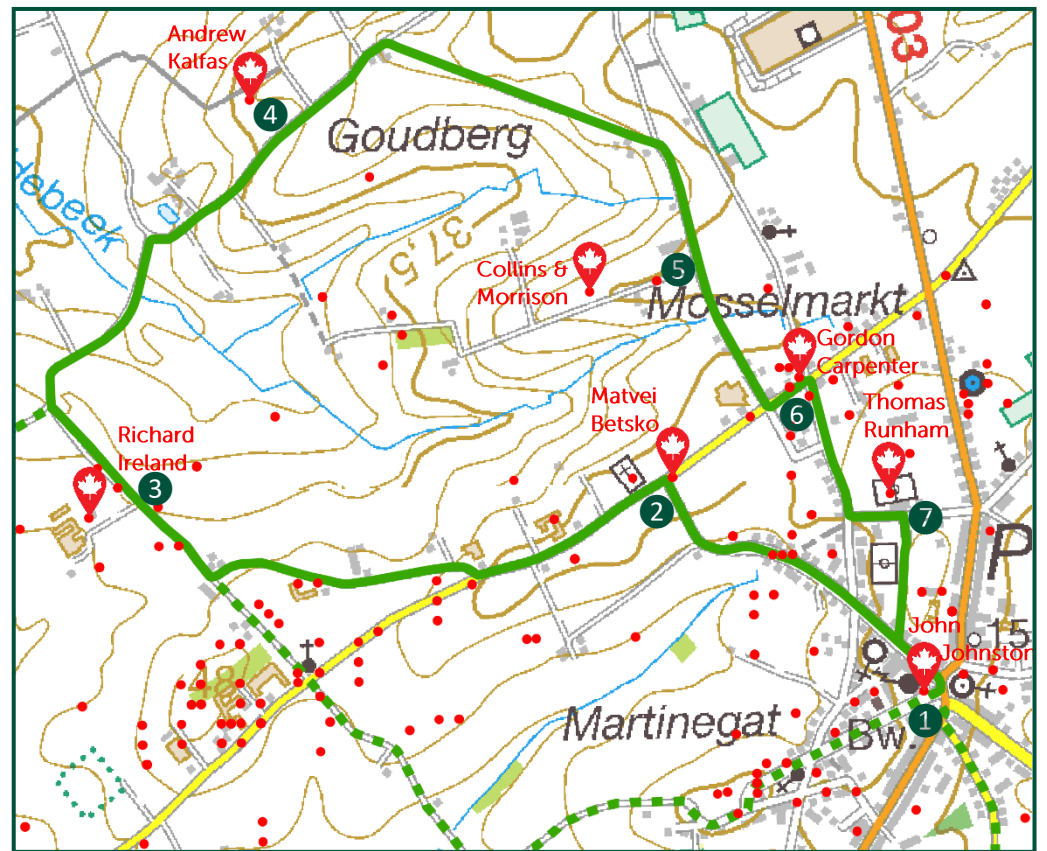
Na weken ploeteren vervoegen Nieuw-Zeelanders, Australiërs en Zuid-Afrikanen de uitgeputte Britse divisies. Na enkele successen stopt de aanval opnieuw. Het offensief stoppen, hoeveel levens dit ook kan redden, is geen optie. Een overwinning, ook al is het een symbolische, is broodnodig. Veldmaarschalk Haig's blik valt op Passendale. Het stukgeschoten dorpje bovenop de West-Vlaamse heuvelrug is sinds 1914 in Duitse handen en heeft mythische proporties aangenomen. Om die prijs te winnen, wendt Haig zich tot de Canadezen.

Canadese posities bij Passendale. © BAC LAC O-2246.

Op een kille 6 novemberochtend lanceren de Canadezen hun ultieme aanval op Passendale. Het spervuur is uitermate hevig. Om de Duitse mitrailleurs zo weinig mogelijk schietkansen te geven, volgen de Canadezen de beschietingen op de voet.

Het 27th (City of Winnipeg) Battalion betreedt Passendale als eerste. Het 31st (Alberta) Battalion volgt op de voet. De Duitsers hebben zich in

verstevigde kelders teruggetrokken. Met granaten in de hand gaat het van kelder naar kelder. Weinig verdedigers worden gespaard. Tegen het einde van de dag is Passendale in geallieerde handen.

Maar sluipschutters blijven de Canadezen parten spelen. Ook de Duitse artillerie blijft inhakken op de Canadese stellingen. De verliezen zijn navenant.

Op de Menenpoort staan maar liefst 69 jongens van het 31st (Alberta) Battalion die sneuvelen op 6 november 1917. 24 konden we opnieuw een plaats in het landschap geven. Eén van hen is sergeant **John Noble Johnston**, een landbouwer uit Manitoba die 24 jaar was toen hij sneuvelde. Hij werd oorspronkelijk begraven op de

John Johnston

plek waar vandaag de fraaie hoekwoning in wederopbouwstijl staat (Passendaleplaats 5).

2 Sla de Vierde Regiment Karabiniersstraat in en wandel de dorpskern uit. Op het einde van de straat bereik je CWGC Passchendaele New British Cemetery. Deze begraafplaats bevat 2.101 graven waarvan 1.600 niet-geïdentificeerden. Veel van hen zijn Canadezen.

Tijdens de aanval op Passendale rukken het 1st Battalion (Ontario Regiment) en het 2nd Battalion (Eastern Ontario) op richting Mosselmarkt, een gehucht ten noorden van Passendale.

Het devies is "fire and movement". Blijven bewegen en blijven vuren. De aanval langs de 's Gravenstafelstraat verloopt over drogere grond, toch blijven de verliezen zwaar.

Het 1st Battalion telt 267 slachtoffers: 41 doden, 211 gewonden en 28 vermisten. Een aantal dat nog zal oplopen. Van 15 vermisten achterhaalde we hun sterfte- of begraafplaats.

Oekraïense publiciteit voor emigratie naar Canada, ca. 1900-1905. © BAC LAC 2918571.

Vier Eastern Ontarians en één soldaat van het Ontario Regiment lagen samen begraven op de hoek van de 's Graventafelstraat en de 4e Regiment Karabiniersstraat. Onder hen **Matvei Betsko**, een Wit-Russische immigrant. Bij het uitbreken van de oorlog staat het leger sceptisch tegenover het rekruteren van niet-Engelstaligen. Maar naarmate het aantal vrijwilligers slinkt, worden de rekruteringsbureaus minder kieskeurig.

Een Russische, Litouwse en Italiaanse migrant bij aankomst in Canada, 1911. © BAC LAC 3629701.

3 Wandel verder langs de 's Graventafelstraat en sla na 400 meter rechts de Wieltjesstraat in. Op het einde bereik je de Bornstraat waar je opnieuw rechtsaf gaat. Stop even verderop bij de boerderij aan je linkerkant.

Ter hoogte van de boerderij in de Bornstraat stond in 1917 een Duitse bunker. Tijdens de aanval van 30 oktober richt het Canadian Army Medical Corps

hier een verbandpost in. Al vlug ligt de bunker vol. De gewonden moeten buiten verpleegd worden.

Terwijl Kapitein **Richard Ireland**, zich ontfermt over de gewonden, net buiten de verbandplaats, slaat een granaat in. De 28-jarige student geneeskunde is op slag dood. Het voormalig personeelslid van het Homewood Sanatorium in Guelph, en het Toronto General Hospital, wordt ter plaatse begraven.

4 Vervolg je route via de Bornstraat door even verderop rechts aan te houden. Bij de daarop volgende kruising sla je rechts de Goudbergstraat in. Stop enkele honderden meter verder en kijk over de velden aan je linkerkant.

Andrew Kalfas, een Grieks-Canadese soldaat bij de 5th Mounted Rifles, sneuvelt op 30 oktober 1917. Zijn opmars naar de Goudberg verloopt uiterst moeizaam. Tot aan hun knieën in de modder, is zijn eenheid een gemakkelijk doelwit. Ondanks zware verliezen graven de overlevenden zich in aan de Goudberg. Met de grootste moeite weten ze hun posities te handhaven. De verliezen zijn verschrikkelijk. Ook Andrew keert niet terug van de Goudberg.

Andrew was afkomstig van Kreta en woonde in Montreal, die de oudste Griekse gemeenschap van Canada telt. Vooral arme Grieken vinden begin 20e eeuw hun weg naar Canada.

Gedenkteken voor de Griekse migratie, Montreal. © Ville de Montréal

5 Ga even verderop rechts in de kaarsrechte Weg van de Goudbergstraat naar de Haringstraat. Volg de straat richting Passendale en hou in de Haringstraat even halt bij de kruising met de doodlopende Paardebosstraat.

Richard Ireland

Op 10 november 1917 voeren de Canadezen hun laatste grootschalige aanval van het offensief uit. Het doel is om het noorden van de heuvelrug in te nemen. De Duitse veer lijkt gebroken. Massaal gaan de handen de lucht in. Zo'n 1.150 Duitsers geven er de brui aan en worden in gevangenschap weggevoerd. De Duitse artillerie weet echter van geen ophouden. Het ene trommelvuur volgt het andere. De beschietingen rollen over de heuvelrug. Het Canadese Expeditieleger lijdt nog zo'n 1.000 slachtoffers.

Het 2nd Battalion (Eastern Ontario Regiment) telt in enkele luttele uren 267 doden, gewonden en vermisten. De 30-jarige **John Collins** en de 10 jaar jongere **William Morrison**, sneuvelen vlakbij het beoogde doel. De twee worden samen begraven aan de Paardebosstraat, vlakbij wat de Britten Valour Farm noemen.

John Collins en William Morrison.

6 Wandel verder langs de Haringstraat richting Passendale tot je de 's Gravenstafelstraat bereikt. Ga hier links tot de kruising met de Osselstraat.

Sergeant **Gordon Carpenter** uit Banff, Alberta vindt de dood op 6 november 1917. Het 1st Battalion (Ontario Regiment) gaat die dag met 546 manschappen de frontlijn in. Iets minder dan de helft, 257, komt ongedeerd terug.

Om 6:00 's ochtends valt Gordons eenheid het gehucht Mosselmarkt ten noorden van Passendale aan. Het Duitse garnizoen schuilt vergeefs in kelders, op de vlucht voor de geallieerde

beschietingen. De meesten komen om door het artillerievuur. De murw geslagen overlevenden geven zich gedwee over.

Kort nadat de Canadezen het eindobjectief bereiken, ontploft een granaat nabij Gordon. De 20-jarige is op slag dood. Hij wordt samen met minstens 11 anderen begraven aan het kruispunt van de 's Gravenstafelstraat met de Osselstraat. Ze worden allen herdacht op Menenpoort.

Gordon Carpenter

7 Sla rechts de Osselstraat in richting Passendale en ga verderop links de Sterrestraat in. Hou even halt bij de voetbalvelden.

Wanneer het 31st (Alberta) Battalion op 6 november 1917 Passendale binnentrekt, hebben de Duitsers zich in de huizenruïnes in verstevigde kelders teruggetrokken. Met granaten in de hand veroveren de Canadezen het dorp van kelder na kelder. Weinig verdedigers worden gespaard.

Naarmate de dag vordert, eist het Duitse granaatvuur meer slachtoffers. Onder hen **Thomas Runham**, een 24-jarige landbouwer uit het uiterste westen van Canada. Thomas wordt geraakt door granaatscherven, maar blijft doorgaan. Wanneer het doel bereikt is, loopt hij naar een verbandplaats. Zijn kameraden zien hem nooit meer terug. Thomas' lichaam wordt door een andere eenheid begraven op wat nu het voetbalveld van F.C. Passendale is.

Thomas Runham

Wandel de private weg naast huisnummer 3 in en volg het smalle paadje dat je terugbrengt naar de Vierde Regiment Karabiniersstraat. Daar ga je links tot je jouw vertrekpunt bereikt.

Raadpleeg Namen in het Landschap en deze wandeling digitaal:

